

Resource Description & Access (RDA)

Doc. dr. Marija Petek

A decorative graphic on the left side of the slide features three balloons: a light green one at the top, a light blue one in the middle, and a light purple one at the bottom. Each balloon is attached to a streamer that ends in several yellow triangular flags. The balloons and streamers are positioned to the left of the main text.

Katalogizacijska načela

- Strukturiranost podatkov
- Konsistentnost
- Dostop do različnih nosilcev in vsebin

Katalogizacijska načela

- Pariška načela, 1961 →
- Nova načela, 2009
- ISBD, Kopenhagen 1969 →
- Združeni ISBD 2007 2011
- FZBZ, 1998
- FRAD, 2009

RDA

- Nov način razmišljanja o katalogizaciji
- Modernizacija knjižničnih katalogov
 - Natančnejše (ožje) iskanje
 - Rangiranje zadetkov
 - Vizualni zadetki (naslovnica, kazalo vsebine, recenzije ...)

RDA

- Meta podatkovni standard
- Učinkovita bibliografska kontrola
- Digitalno okolje
- Vse vrste knjižničnega gradiva

RDA

- Mednarodno okolje – ZDA, Kanada, Avstralija, Velika Britanija
- Knjižnice, muzeji, arhivi, založbe

NAMEN RDA

- Vsebinski standard
 - Katere podatke in kako
 - Podatki neodvisni od nosilca, formata, sistema
 - Elementi za opis in dostop
 - Katerakoli shema (MARC21, Dublin Core ...)
- Poudarek na uporabnikih in postopkih, ki jih izvajajo pri iskanju v katalogu (support resource discovery)

A decorative graphic on the left side of the slide features three balloons: a light green one at the top, a light blue one in the middle, and a light purple one at the bottom. Each balloon is attached to a thin, wavy streamer that extends downwards. Small yellow triangular shapes are scattered around the streamers, resembling confetti or streamer tassels.

RDA

- Fleksibilna osnova za opis (ne)tradicionalnih, analognih/digitalnih virov
- Nova katalogizacijska načela
- FZBZ, FRAD
- Nadomestilo za AACR2

AACR - RDA

- AACR1, 1967
- AACR2, 1978
 - ~~Dopolnitve do 2005~~
- Načrtovan AACR3 (“Principles and Future of AACR”, Toronto, 1997)
 - Joint Steering Committee for Revision of AACR (JSC), 2004
 - Joint Steering Committee for Development of RDA (JSC) od 2005

pariška načela

A decorative graphic on the left side of the slide features a light green balloon at the top, a light blue balloon in the middle, and a light purple balloon at the bottom. Yellow streamers and triangular flags are scattered around the balloons.

AACR - RDA

- **Kontinuiranost**
- RDA temelji na AACR
- RDA nastane iz AACR3 (predelana in spremenjena izd.)
- Številna navodila RDA izhajajo iz AACR
- Bibliografski zapisi izdelani po RDA so kompatibilni z zapisi po AACR

AACR - RDA

- **Spremembe**
- Nova organizacija in struktura
 - Novi elementi, spremenjeni elementi
- Nova terminologija
- AACR: ISBD, prvotno za listkovni katalog in tiskano gradivo
- RDA: FZBZ, spletni katalog

AACR - RDA

- Več kot AACR
- Možna uporaba različnih jezikov, pisav, koledarjev, numeričnih sistemov (različne kulturne, verske in nacionalne skupnosti)

RDA IN KONCEPTUALNI MODELI

FZBZ (1998)

FRAD (2009)

→
IFLA

Entitete

Atributi

Odnosi

RDA TEMELJI NA POSTOPKIH UPORABNIKOV

- Katalogizator ugotavlja ali so podatki pomembni za uspešno izveden uporabnikov postopek

FZBZ

Bibliografski podatki

- Najti
- Identificirati
- Izbrati
- Pridobiti

FRAD

Normativni podatki

- Najti
- Identificirati
- Razjasniti
- Razumeti

BIBLIOGRAFSKE ENTITETE

- Entitete prve skupine: rezultati intelektualnega ali umetniškega ustvarjanja (D, IO, PO, E)
- Entitete druge skupine: odgovorne za entitete prve skupine (oseba, rodbina, korporacija)
- Entitete tretje skupine: tema (pojem, predmet, dogodek, kraj, entitete prve in druge skupine)

NORMATIVNE ENTITETE

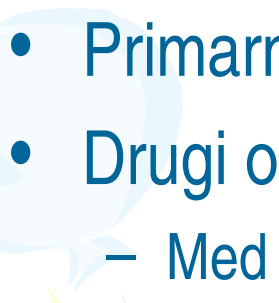

- Entitete za normativno kontrolo
 - Ime
 - Identifikator
 - Kontrolirani element dostopa
 - Katalogizacijska pravila in katalogizacijska ustanova (določajo vsebino in obliko elementov dostopa)
-
-

ATRIBUTI

- Značilnosti entitete
- Podatki, s katerimi opišemo entiteto
- Delo: naslov, literarna zvrst, merilo
- Enota: inventarna št., poškodovana
- Korporacija: sedež, leto ustanovitve, naslov

ODNOSI

- Povezave med entitetami
 - Osnova za zbirno funkcijo
 - Primarni odnosi: med D, IO, PO, E
 - Drugi odnosi
 - Med osebo/rodbino/korporacijo in virom
 - Med dvema viroma
 - Med osebo/rodbino/korporacijo in drugo osebo/rodbino/korporacijo
-
-

ORGANIZACIJA

AACR

Del 1: Bibliografski opis

Del 2: Značnice

RDA

10 sekcij

(sekcije urejene po entitetah
FZBZ)

- Opis atributov (1-4)
- Opis odnosov (5-10)

OPIS ATRIBUTOV

1. Opis atributov PO in E
2. Opis atributov D in IO
3. Opis atributov osebe, rodbine in korporacije
4. Opis atributov za pojem, predmet, dogodke in kraj

OPIS ODNOSOV

5. Opis primarnih odnosov med D, IO, PO in E
6. Opis odnosov med osebo/rodbino/korporacijo in virom
7. Opis odnosov med predmeti (vsebina dela)
8. Opis odnosov med D, IO, PO in E
9. Opis odnosov med osebami, rodbinami in korporacijami
10. Opis odnosov med pojmi, predmeti, dogodki in kraji

POGLAVJA V SEKCIJAH

- Prvo poglavje vsake sekcije obsega splošna navodila, vsako naslednje poglavje obravnava enega od postopkov uporabnikov

Sekcija 1: Opis atributov PO in E

- *Poglavje 1: Splošna navodila*
- *Poglavje 2: Identifikacija PO in E* **FZBZ = Identificirati**
- *Poglavje 3: Opis nosilcev* **FZBZ = Izbrati**
- *Poglavje 4: Informacije o pridobivanju in dostopu* **FZBZ= Pridobiti**

ELEMENTI

- AACR

- Del območja
- Različni podatki skupaj v nizu
- Uporabnik interpretira podatke v zapisu
- Niso zanesljivi za iskanje ali omejevanje iskanja
- Niso primerni za avtomatsko obdelavo
- Ne omogočajo smiselnih prikazov

- RDA

- Posamezni atributi
- Posamezni odnosi
- Ločeni od drugih in natančno opredeljeni
- Samostojni in neodvisni
- Večja uporaba kontroliranih slovarjev

ELEMENTI

- AACR

- Pravila

- RDA

- Smernice

- Prilagajanje posameznim ustanovam

- Glavni elementi (angl. “core”)

- Katalogizatorji imajo več možnosti

ENOSTAVNA PRAVILA

- Take what you see; accept what you get
- Natančen prepis – brez okrajšav
- Manj izjem
- Število elementov dostopa je neomejeno

Podatek o izdaji **SECOND EDITION**

- AACR
2nd ed.

Napake v naslovu

The wolrd of television

The wolrd [i.e. world] of television

- RDA

Second edition

The wolrd of television

→ *var. nasl.*

The world of television

Navedba odgovornosti več kot 3

- AACR

/ by Nancy Drew ... [et al.]

- RDA

navedemo vse

ALI

/ by Nancy Drew [and three others]

SPLOŠNA OZNAKA GRADIVA

AACR

RDA

- Media type
- Carrier type
- Content type

NOVA TERMINOLOGIJA

- FZBZ, FRAD
- Fizični opis → opis nosilcev
- ISBN/ISSN → identifikator PO
- Enotni naslov → normativni element dostopa, ki predstavlja D in IO
- Značnica → element dostopa

A decorative graphic on the left side of the slide features a light green balloon at the top, a light blue balloon in the middle, and a light purple balloon at the bottom. Yellow streamers and triangular flags are scattered around the balloons.

RDA

- Standard za opis virov
NE za prikaz (display)
- Osnova: FZBZ, FRAD
- Poudarek na uporabnikih (najti, identificirati, izbrati, pridobiti)
- Poudarek na odnosih med entitetami

Upravljanje in razvoj RDA

- The Joint Steering Committee for Development of RDA (JSC)
 - Predstavniki: American Library Association (ALA), the Australian Committee on Cataloguing (ACOC), the British Library (BL), the Canadian Committee on Cataloguing (CCC), the Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP), and the Library of Congress (LC).
 - RDA Editor
-
-

A decorative graphic on the left side of the slide features a light green balloon at the top, a light blue balloon in the middle, and a light purple balloon at the bottom. Yellow streamers and triangular flags are scattered around the balloons.

RDA TOOLKIT

- Spletno orodje - pripomoček za katalogizatorje
- RDA
- AACR2
- MARC21
- Library of Congress Policy Statements
- Primeri
- itd.

VIRI

- El-Sherbini, M. & Curran, M. (2011). Resource description and access “RDA”: new code for cataloging, *The Serials Librarian*, 60, str. 7-15.
- Hitchens, A. & Symons, E. (2009). Preparing catalogers for RDA training, *Cataloging & Classification Quarterly*, 47, str. 691-707.
- Oliver, C. (2010). *Introducing RDA: a guide to the basics*, London: Facet.
- *RDA: resource description & access*.(2010). Chicago: American Library Association; Ottawa: Canadian Library Association; London: CILIP.